

**BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH MUAMMOLARI****Sharipova Umida Ismoilovna***Toshkent turizm va mehmonxona menejmenti**texnikumi "Buxgalteriya hisobi va audit**" yo'nalishi maxsus fan o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** Bozor iqtisodiyoti sharoitida resurslardan samarali foydalanish masalasi bugungi kunda jamiyat taraqqiyotining eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu masala, ayniqsa, madaniyat va san'at sohalariga, xususan, rassom-grafiklar faoliyatiga bevosita taalluqlidir. Rassom-grafiklarning kasbiy tafakkurini shakllantirish jarayonida iqtisodiy bilimlar va zamonaviy yondashuvlarni chuqur o'zlashtirish, ularni amaliyotga samarali tatbiq etish – zamonaviy san'at va madaniyat taraqqiyoti uchun muhim omilga aylanib bormoqda.

**Kalit so'zlar:** bozor iqtisodiyoti, resurslardan samarali foydalanish, rassom-grafik, kasbiy tafakkur, san'at ta'limi, innovatsion yondashuv, ijodiy rivojlanish, iqtisodiy bilim, zamonaviy texnologiyalar, kasbiy malaka

Bozor iqtisodiyoti inson salohiyati va yaratuvchanligini yuqori baholash va uni to'liq namoyon qilish, mavjud resurslarni oqilona va samarali taqsimlash hamda ulardan unumli foydalanishni talab etadi. Shu bois, rassom-grafiklar bugungi zamon ijtimoiy-economik talablarini chuqur anglab, o'z kasbiy bilim va ko'nikmalarini zamonaviy ehtiyojlarga mos ravishda rivojlantirishlari lozim. Chunki san'at va madaniyat sohasida ham resurslar – vaqt, moddiy vositalar, ijodiy imkoniyatlar, bilim hamda malaka shaklida namoyon bo'ladi va ularning har biri o'zaro uzviy bog'liqlikda faoliyat ko'rsatishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning ilk bosqichlaridayoq inson omili va uning salohiyatidan samarali foydalanish masalasi ilgari surildi. Bugungi kunda esa bu masalaning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Ayniqsa, rassom-grafiklar uchun iqtisodiy fikrlash, kasbiy tafakkurni rivojlantirish, xususiy tashabbus va ijodkorlikni qo'llash zamonaviy jamiyat talabidir. Kasbiy tafakkur bu – insonning o'z kasbi doirasida masalaga chuqur nazar bilan qarashi, innovatsion yondashuvlarni qo'llashi, zamonaviy iqtisodiy muammolarni ilg'or va samarali metodlar bilan hal eta olishi, o'z ijodiy faoliyatini iqtisodiy asoslar orqali rivojlantirib borishi demakdir [1].

Resurslardan samarali foydalanishda eng muhim jihatlardan biri – ularni to'g'ri boshqarish va taqsimlash, iqtisodiy jihatdan asoslovchi harakatlarni amalga oshirishdir. Rassom-grafiklar uchun bu, birinchi navbatda, mavjud ijodiy imkoniyatlarni aniqlash, ularni maksimal darajada qo'llash, turli loyihalarga erkin va

samarali yondashish, modellashirish va ishlab chiqarish bosqichlarini uyg'unlashtirish, zamonaviy texnologiya va dasturlardan foydalanish, innovatsion g'oyalarni ilgari surish orqali amalga oshiriladi. Ayni vaqtning o'zida ta'kidlash joizki, bozor iqtisodiyoti sharoitida fan-texnika taraqqiyoti va texnologik yutuqlar ham doimiy rivojlanmoqda. Bu esa rassom-grafiklarning kasbiy tafakkurini yangilash, doimiy o'rganish, zamon talabi bilan hamnafas harakat qilish, o'z kasbida raqobatbardosh bo'lish, jahon miqyosida o'z bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash, innovatsion ishlanmalarni amaliyotda qo'llashni zarur qilib qo'yimoqda [2].

Bugungi kunda bozor talablari san'at sohasida ham tub o'zgarishlarni talab qilmoqda. Rassom-grafiklar uchun yangi imkoniyatlarni topish, kasbiy tafakkurni rivojlantirish, ushbu o'sish uchun zarur bilim, ko'nikma va malakalarni mustahkamlash hamda ularni ilmiy asosda o'zlashtirish muhim voqelikka aylandi. Yangi zamonaviy loyiha va g'oyalarning hayotga tatbiq etilishi, resurslardan to'g'ri va samarali foydalanishni taqozo etadi. Shuningdek, ijodiy sohada ham iqtisodiy tahlil, zamonaviy marketing, innovatsion boshqaruv, san'at asarlari ishlab chiqarish va ularni tijoratlashtirish jarayonlarini chuqur o'rganish zarur bo'lib qoldi. Kasbiy tafakkur – bu yuksak ilmiy va ijodiy salohiyat bilan birga, iqtisodiy tafakkur hamda boshqaruv ko'nikmalarini o'zida mujassamlashtiradi. Rassom-grafiklar o'z mehnati mahsulini zamonaviy bozor talablari asosida yarata olishlari va uni muvaffaqiyatli targ'ib eta olishlari uchun doimiy bilim o'rganish, sanoat va madaniyat tarmoqlari bilan hamkorlikda ishlash, axborot texnologiyalaridan unumli foydalanish, o'z faoliyatini bozor talablariga moslab yuritish kabi fazilatlarga ega bo'lishlari muhimdir. Bunda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv ta'lim usullari, ijodiy laboratoriyalar tizimi, san'at sohasining marketingi, o'z-o'zini boshqarish va o'zini rivojlantirish kabi jarayonlar, yangi loyihalar ishlab chiqish va ularni amaliyotga tatbiq etish ishlari asosiy harakatlantiruvchi kuchga aylangan. Rassom-grafiklar uchun kasbiy tafakkur shakllanishida innovatsion yondashuv va texnologik erkinlik, iqtisodiy fikrlash va zamonaviy loyiha boshqaruvi muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, bozor iqtisodiyoti sharoitida raqobatning kuchayishi hamda san'at mahsulotlariga bo'lgan talabning oshishi rassom-grafiklarni eng zamonaviy tajriba, texnika va ilg'or texnologiyalarni o'zlashtirishga undaydi. Ijodiy sohada kasbiy tafakkurni rivojlantirishning yana bir ahamiyatli jihat – bu global jarayonlarga moslashuvchanlik, ijodiy yangiliklarga ochiqlik va kasbiy faollikdir. Rassom-grafiklar nafaqat o'z sohasidagi an'analar, balki jahon san'ati tendensiyalaridan ham doimiy xabardor bo'lishlari, o'z ijodiy faoliyatlari uchun yangi imkoniyatlarni izlab topish, o'rganish va hayotga tatbiq etishda faol ishtirok etishlari lozim [3].

Bozor iqtisodiyoti o'z mohiyatiga ko'ra, inson kapitaliga sarmoya kiritish, intellektual salohiyatni oshirish, shaxsiy va kasbiy mukammallik sari intilishni rag'batlantirishni ta'minlaydi. Xususan, rassom-grafiklar uchun kasbiy tafakkurni

rivojlantirish yo‘nalishida ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish, o‘quv dasturlarini takomillashtirish, o‘quvchilarning iqtisodiy savodxonligini oshirish, san‘at menejmenti va san‘at marketingi bo‘yicha asosiy bilimlarni o‘zlashtirish, ijodiy tadbirkorlik va soha uchun yangi loyihalar ishlab chiqishga alohida e‘tibor qaratilishi kerak. Ta’limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish, zamonaviy fan-texnika yutuqlari, yangi dasturiy mahsulotlar, axborot-kommunikatsiya vositalarini amaliyotga keng joriy etish, hamkorlik aloqalarini rivojlantirish va bozor munosabatlari talablari asosida, ijodiy faoliyatni samarali olib borishda muhim vositalardan biri hisoblanadi. Shuningdek, kasbiy tafakkurni shakllantirishda amaliy mashg‘ulotlar, ko‘rgazmalar, tanlovlar, tajriba almashish, ustoz-shogird an‘anasi, hamkorlik loyihalari, individual va guruhviy ishlash kabi faoliyatu usullari ham yetakchi o‘rin tutadi [4].

Kasbiy tafakkur – bu shaxsning o‘z kasbiga doir bilim va malakalar majmuidan tashqari, o‘zi faoliyat yuritayotgan muhitni tahlil qila olish, iqtisodiy va ijtimoiy jarayonlarni anglash, zamonaviy kasbiy kompetensiyalarga ega bo‘lish hamda doimiy o‘zini rivojlantirishga intilish qobiliyatidir. Rassom-grafiklar san‘at sohasida faoliyat yuritir ekanlar, jamiyatda yuz berayotgan iqtisodiy jarayonlarni, resurslardan foydalanish mexanizmlarini va ushbu jarayonlarning kasbiy rivojlanishga ta’sirini chuqur tahlil etishlari talab etiladi. Shu nuqtai nazardan, rassom-grafiklar uchun kasbiy tafakkurni shakllantirishda xarajatlarni samarali boshqarish, loyiha-ta’minot jarayonini mustahkamlash, muqobil yechimlar topish va amaliyotda qo‘llash, doimiy yangi bilimlarni egallash hamda kasbiy mahoratni oshirish strategik ahamiyatga egadir. Soha mutaxassislari o‘z faoliyatida bir necha bilim va ko‘nikmalarni o‘zaro uyg‘unlashtirish, zamonaviy texnologiya va fan-texnika yutuqlaridan unumli foydalanish, bozor iqtisodiyoti talablariga mos harakat qilish, o‘z faoliyatining natijasidan iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy ahamiyat kutilishini oldindan tahlil qila olishlari muhim. Bugungi bozor iqtisodiyoti sharoitida barcha sohalarga xos bo‘lgani kabi, san‘at sohasidagi ijodkorlar – rassom-grafiklar uchun ham muvaffaqiyat asosi kuchli kasbiy tafakkurga ega bo‘lish, doimiy o‘sish va o‘zgarishga tayyor bo‘lish, innovatsion loyihalar ustida ishlay olish va ularni muvaffaqiyatli amalga oshirish, mavjud resurslardan oqilona va samarali foydalana olish, chuqur iqtisodiy tahlil, rejalashtirish hamda o‘z faoliyatining natijalarini baholashga asoslangan [5].

Mamlakatimiz taraqqiyoti va har bir insonning farovon hayotini ta’minlashda zamonaviy bozor iqtisodiyoti talablariga javob bera oluvchi, keng dunyoqarash va zamonaviy iqtisodiy tafakkurga ega rassom-grafiklar tayyorlash dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda. Bozor iqtisodiyoti resurslardan oqilona foydalanish, kasbiy faoliyatda yangilikka intilish, raqobatbardoshlik ni mustahkamlash, yangi ish o‘rinlarini yaratish va milliy iqtisodiy rivojlanishda faol ishtirok etish imkonini beradi [6].

**Xulosa:**

Xulosa qilib aytganda, bozor iqtisodiyoti sharoitida resurslardan samarali foydalanish va rassom-grafiklarning kasbiy tafakkurini shakllantirish zamonaviy jamiyat talablariga javob bera oluvchi raqobatbardosh, innovatsion, malakali va zamon talabiga mos axloqiy va kasbiy sifatlarni rivojlantirish uchun muhim omil hisoblanadi. Rassom-grafiklar nafaqat san'at asarlari yaratuvchisi, balki zamonaviy iqtisodiy va ijtimoiy jarayonlarni anglay oladigan, o'z faoliyati samaradorligi haqida chuqur tahlil va xulosalar chiqara oladigan, mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo'shadigan ijodkorga aylanishlari muhim. Shu bilan birga, katta imkoniyat va resurslarni to'g'ri, oqilona taqsimlab, uzoq muddatli strategiyani ishlab chiqish va buning uchun zarur barcha bilim va kasbiy tafakkurga ega bo'lish ham san'atda yuksak muvaffaqiyatlar sari yo'l ochadi.

### Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, M. (2019). "Bozor iqtisodiyoti sharoitida mehnat resurslaridan samarali foydalanish masalalari." Iqtisodiyot va Innovatsion Texnologiyalar, 5(3), 22-28.
2. Aminov, D. (2018). "Ijodiy kadrlar tayyorlashda zamonaviy yondashuvlar." O'zbekiston San'atshunosligi, 3(2), 56-62.
3. Asqarov, S. (2021). "San'at va madaniyat muassasalarida innovatsion boshqaruv." Madaniyat va San'at Jurnali, 4(1), 10-17.
4. Bekchanov, A. (2020). "Bozor iqtisodiyoti va zamonaviy san'at loyihalari." O'zbekiston Iqtisodiy Axborotnomasi, 8(2), 33-39.
5. Jabbarova, N. (2022). "Rassom-grafik kadrlar kasbiy tafakkurini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar." Tasviriy San'at, 2(1), 88-95.
6. Jo'rayev, Z. (2018). "Iqtisodiy savodxonlik va ijodiy tafakkur integratsiyasi." Innovatsion Ta'lim, 1(5), 71-76.
7. Nosirova, D. (2019). "O'zbekiston sharoitida resurslardan foydalanishning dolzarb masalalari." Oliy Ta'lim, 12(2), 50-57.
8. Shavkatova, S. (2021). "Rassom-grafiklar faoliyatida biznes va kreativlik uyg'unligi." Kamolot Ilmi, 6(1), 147-153.